

Lukion Särmä (lops 2021) esitysmateriaalien käyttäminen

Esitysmateriaali on opettajan digituote niille opettajille, jotka käyttävät painettuja oppikirjoja.

Esitysmateriaalin avulla opettaja voi muun muassa heijastaa oppitunnilla painetun tietokirjan tai painetun tehtäväkirjan aukeamia, näyttää tehtävien vastauksia ja heijastaa oppitunnin alkua motivoivia virittelytehtäviä.

Digitaalisia oppimateriaaleja käyttävä opettaja taas käyttää Särmän moduulikohtaista **digiopetusaineistoa** ja digikirjaa (Särmän painetun tietokirjan digitaalinen vastine).

SÄRMÄN TEHTÄVÄKIRJOJEN ESITYSMATERIAALI

1. Avaa esitysmateriaali Otavan Opepalvelusta. Särmän tietokirjan esitysmateriaali on nimetty *Särmä (LOPS21) esitysmateriaali*. Tehtäväkirjojen esitysmateriaali on nimetty esim. *Särmä 4 (LOPS21) esitysmateriaali*.

Särmä 4 (LOPS21) esitysmateriaali

Opetusaineisto

Särmä (LOPS21) esitysmateriaali

Opetusaineisto

2. Tuotteen etusivulle on listattu kyseisen kirjan luvut. Luvun nimeä klikkaamalla pääsee lukuun.

Vinkki! Klikkaa tuotteen oikeassa yläkulmassa olevaa painiketta, jossa kaksi nuolta osoittaa eri suuntiin.

Painike suurentaa materiaalin koko ruudun kokoiseksi ja kadottaa selaimen yläpalkin. Tämä ns. esitystila on opiskelijan kannalta mukava, sillä materiaali näkyy laajempaan. Näin myös huomio kiinnittyy olennaiseen, koska selaimen yläpalkki ei ole näkyvässä. Saat pienennettyä materiaalin entiselleen samasta painikkeesta tai tietokoneen Esc-näppäimestä.

Särmä 1 Tehtävät | Lämmitellään | 1. Lämmitellään | 4-5

Särmä 1 Tehtävät

Siirry sivulle **Siirry** Hae otsikoista **Hae**

Lämmitellään

1. Lämmitellään	4
2. Lue kirja	5

Tekstintutkijan peruskäsitteet

3. Lukiolaisen lukutaito	8
4. Teksti ja sen osat	10
5. Konteksti ja intertekstuaalisuus	14
6. Tavoite ja kohderyhmä	18
7. Moniäänisyys	22
8. Kuvan lukeminen	26
9. Videon lukeminen	30
10. Miten tekstiä analysoidaan?	32

Kirjoittamisprosessi

11. Lukiolaisen kirjoitustaito	36
12. Ideointi ja päänäkökulman valinta	39
13. Tekstin rakenne	44
14. Aineiston pohjalta kirjoittaminen	48
15. Miten kirjoittamisprosessi etenee vaiheittain?	52

Kielenhuolto

16. Yleiskieli ja kielenhuolto	58
17. Virkerakenteet	68
18. Aineistoon viittaaminen	70

Kokoavat tehtävät

19. Harjoitellaan lukutaidon vastausta	74
20. Harjoitellaan kirjoitustaidon vastausta	80
21. Itsearviointi	90
Kuvalähteet	93

2. Kun olet kirjan luvussa sisällä, näkymä on alla olevan näköinen. Oikeassa yläkulmassa on *Luvun materiaalit* -valikko, jossa on opettajan materiaalit juuri tähän lukuun.

- **Virittelytehtävä** on vain opettajalla oleva tehtävä, joka on innostava ja motivoiva sytyke oppitunnin alkuun.
- **Luvun opetusvinkeissä** annetaan juuri tätä lukua koskevia vinkejä opettajalle.
- **Opettajan muistiinpanot** -osioon opettaja voi kerätä omia muistiinpanojaan tai kiinnostavia linkkejä.

Särmä 1 Tehtävät | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 3. Lukiolaisen lukutaito | 8-9

Omat linkit **Luvun materiaalit**

Virittelytehtävä	8-9
Luvun opetusvinkit	8-9
Opettajan muistiinpanot	8-9

3 | Lukiolaisen lukutaito

Luvun tavoitteet

- Syvennät käsityksiäsi, mitä tarkoittaa lukutaito.
- Luot tekstejä analysoiden, tulkiten sekä kulttuurisesti ja kriittisesti.

1. Lue tietokirjan luku 1. Lukiolaisen lukutaito.

Ovatko väitteet totta vai tarua?

- Analyysoiva lukeminen tarkoittaa sitä, että lukija tekee havaintoja ja niiden pohjalta päätelmiä.
- Tulkitseva lukeminen tarkoittaa tekstin pinta-tasoon tutkimista.
- Kulttuurinen ja kriittinen lukeminen vaatii historiantajua ja yleisivistystä.

2. Tutki Pauligin mainosta viereisellä sivulla.

Käytä apuna tietokirjan luvun 2 mallinnusta Tekstin lukemisen tasot.

- Analyysoi mainosta.
 - Mitä mainoksessa myydään?
 - Mitä mainoksen kuussa on?
 - Mikä on mainoksen slogan eli iskulause?
 - Millainen logo mainoksessa on?
- Tulkitse mainosta.
 - Kähin artistin mainoksessa viitataan? Perustele kuvasta löytyvillä vihjeillä.
 - Miten sloganin ja tien voi tulkitä?
 - Mikä on mainoksen viesti?
- Tutki mainosta kulttuurisesti ja kriittisesti.
 - Mitä stereotyyppiä mainoksessa liitetään suomalaisten kahvinjuontin ja vapuviettoon sekä artistien elämään?
 - Millä tavalla mainos uudistaa tai vahvistaa stereotyyppiä? Perustele mainoksen avulla.
 - Mitä mielikuvia Pauligin brändin liitetään?

3. Tutkikaan Mannerheimin Lastensuojeluliiton videota Seksuaalinen häirintä aineok (2019).

Käytäköön apuna tietokirjan luvun 2 mallinnusta Tekstin lukemisen tasot.

- Analyysoi videota.
 - Mikä on videon aihe?
 - Listaa videon keskeiset henkilöt ja tapahtumapaikat.
 - Tiivistää videon kolme kertomusta muuttamaan väkiseen.
- Tulkitse videota.
 - Mitä slogan "Jäskallamme puhua, kestämmme kuulla" tarkoittaa?
 - Mikä on videon viesti?
- Tulkitse videota kulttuurisesti ja kriittisesti.
 - Miten videon aihe on viime aikoina näkynyt mediassa? Antakaa esimerkkejä.
 - Onko videossa stereotyyppiä? Miten niihin suhtaudutaan? Perustele näkökulmasta.
 - Luokittele videon luvun 2 mallinnus 100 odotetaan lukiolaisen lukutaidolta. Mitä lukutaidon osa-alueita harjoittelte kohdissa a-c?

Kahvin voimalla vuodesta 1876. Paulig

Ohjeita navigaatioon:

Nuolet aukeaman laidilla: vievät seuraavalle tai edelliselle aukeamalle.

Kotipainike (vasen yläkulma): vie takaisin tuotteen etusivulle.

Listapainike (vasen yläkulma): avaa sisällysluettelon ja valikon kautta voi siirtyä materiaalissa toiseen lukuun ilman, että menee etusivun kautta.

Suurennuspainike (oikea alakulma): zoomaa aukeamaa.

3. Kun aukeaman elementtien päälle vie kursorin, näkyy, mitä kohtia aukeamasta voi suurentaa. Esimerkiksi alla olevassa kuvassa vaaleanpunainen alue eli tehtävä 1 on sellainen, jonka voi suurentaa isoksi. Vaaleanpunaista aluetta klikkaamalla palanen suurenee.

The screenshot shows a digital learning interface. At the top, there is a navigation bar with icons for home, menu, and search, and text indicating the current page: "Särmä 1 Tehtävät | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 3. Lukiolaisen lukutaito | 8-9". On the right side of the navigation bar, there are icons for information and a red button, and a dropdown menu labeled "Omat linkit" and "Luvun materiaalit".

The main content area is split into two columns. The left column contains a lesson page titled "3 | Lukiolaisen lukutaito". It includes a section "Luvun tavoitteet" with bullet points: "• Syvennät käsitteitä, mitä tarkoittaa lukutaito." and "• Luet tekstejä analysoiden, tulkiten sekä kulttuurisesti ja kriittisesti." Below this are three numbered tasks (1, 2, and 3) with sub-questions. Task 1 is highlighted with a light pink background. Task 2 is highlighted with a light blue background. Task 3 is highlighted with a light green background. A small blue box labeled "Tietokirjan luki 1" is positioned above task 3.

The right column shows a video player. The video frame displays a car's interior with a view through the windshield of a forested landscape. A book with handwritten notes is open on the dashboard. The video player has navigation controls (back, forward, zoom in, zoom out) and a volume control icon on the right side.

4. Tehtävän vastaukset saa näkyviin klikkaamalla tehtävänannon alla olevaa tyhjää tilaa. Alla olevassa tehtävässä tyhjä tila on pieni, koska vastaukset ovat lyhyitä. Usein vastaukset ovat pidempiä, joten myös tyhjää tilaa on enemmän. Vastauksen saa piiloon klikkaamalla samaa kohtaa uudelleen.

Särmä 1 Tehtävät | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 3. Lukiolaisen lukutaito | 8-9

Omat linkit | Luvun materiaalit

1. Lue tietokirjan luku 1. Lukiolaisen lukutaito. Ovatko väitteet totta vai tarua?

a. Analysoiva lukeminen tarkoittaa sitä, että lukija tekee havaintoja ja niiden pohjalta päätelmiä.
totta

b. Tulkitseva lukeminen tarkoittaa tekstin pintatason tutkimista.
tarua

c. Kulttuurinen ja kriittinen lukeminen vaatii historiantajua ja yleissivistystä.

Oikeassa laidassa on työkalurivistö, jonka toiminnot ovat seuraavat:

Punainen rasti: sulkee suurennetun palasen.

Silmäpainike: näyttää kaikki vastaukset kerralla (toinen klikkaus sulkee vastaukset).

Työkalupainike: avaa piirtotyökalut (toinen klikkaus sulkee piirtotyökalut).

Kynäpainike: avaa muistiinpanotyökalun, jolla voi tehdä muistiinpanon suurennettuun näkymään.

Noppapainike: avaa nopan.

Kellopainike: avaa ajanottokellon.

Lukuviivainpainike: avaa lukuviivaimen.

5. Aineistotekstit voi kuunnella. Ääniraidan olemassaoloa symboloi vaaleansininen ääni-ikoni. Klikkaamalla vaaleansinistä aluetta lähtee ääniraita soimaan.

Esitysmateriaaleihin lisätään alkusyksyn 2021 aikana karaokeominaisuus: se osoittaa, mitä kohtaa äänikirjan lukija on lukemassa. Lisäksi ominaisuus siirtää aineistoa automaattisesti samaan kohtaan, jossa lukija menee.

Särmä 1 Tehtävät | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 5. Konteksti ja intertekstuaalisuus | 14–15

Omat linkit | Luvun materiaalit

Ajetaan tandemilla

Minä tulin viidakosta, ojasta ja allikosta
Matalasta aitiosta, katsoit kuinka suuntaa hain
Vaeltelin valtateitä, salkku täynnä seppeleitä
Älä sylistäs mua heitä nyt kun seison jaloillain

Ajetaan me tandemilla
Melutaan ja syljeskellään
Kotikylän tanhuvilla
kysellään missä häät pidetään

Olen käynyt Tiibetissä, Moskovassa, Rööperissä
Mietiskelin aina missä syy on etten jäädä voi
Pipo päässä pakkasella, kotiin kelpaa hoiperrella
Kesäoita kuulostella, perkeleet kun puissa soi

Myös tehtäväkirjaan liittyvät videot voi katsoa esitysmateriaalin avulla. Sininen play-symboli osoittaa, että kyseisessä kohdassa on video. Klikkaamalla vaaleansinistä aluetta video avautuu. Videon voi suurentaa koko ruudun kokoiseksi (videon vasemman alakulman nuolet-painike) ja videon paikkaa voi myös vaihtaa ruudulla (videon yläpuolella vasemmassa laidassa oleva painike; pidä painiketta pohjassa ja raahaa video sopivaan kohtaan ruutua).

Särmä 1 Tehtävät | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 5. Konteksti ja intertekstuaalisuus | 14–15

Omat linkit | Luvun materiaalit

3. Tutki intertekstuaalisuutta Hovimuusikko Ilkan kappaleessa *Ajetaan me Bemarilla* (2020).

- Kuuntele kappale.
- Listaa, millä stereotyyppiolla kappaleessa *Ajetaan me Bemarilla* leikitellään.
- Vertaa kappaletta viereisellä sivulla olevaan Hectorin sanoitukseen *Ajetaan me Bemarilla*.
 - Mitä samaa niissä on?

02:29

6. Kun jokin kirjan luvuista on avattuna, näkyy aukeaman yläpuolella harmaa valikkopalkki, jossa on *Opettajan materiaalit* -osio. Osiossa on opettajalle lisämateriaalia (mm. opintojakson suunnitelma ja koonti moduulin arvioitavista töistä).

Opettajan materiaalit ▾

SÄRMÄN TIETOKIRJAN ESITYSMATERIAALI

Yllä oleva ohje käsittelee Särmän tehtäväkirjojen esitysmateriaaleja. Myös Särmän tietokirjaan liittyy esitysmateriaali, ja se on nimetty Otavan Opepalvelussa nimellä *Särmä (LOPS 2021) esitysmateriaali*. Siinä ei ole mukana tehtäviä ja opettajan lisämateriaaleja.

Tietokirjan esitysmateriaalin avulla opettaja voi heijastaa Särmän tietokirjan kuvia, kaavioita, mallinnuksia ja opetustekstejä lähi- tai etäopetustilanteessa. Opetustekstit voi kuunnella samaan tapaan kuin tehtäväkirjoihin liittyvissä esitysmateriaaleissa. Tietokirjan esitysmateriaalissa on myös noin 30 Särmän opetusvideota. Ne on merkitty play-symbolilla (ks. alla olevan kuvan vaaleanpunaisen alueen oikea yläkulma).

The screenshot shows the Särmä tietokirja interface. At the top, there is a navigation bar with icons for home, menu, and search, and a breadcrumb trail: Särmä tietokirja | Lukeminen | Tekstintutkijan peruskäsitteet | 6. Kuvan lukeminen | 24–25. Below the navigation bar, there are two main content areas. The left area shows a video player with a thumbnail of a man in a white hoodie pointing to his forehead. The right area shows a text page titled "6 Kuvan lukeminen". The text on the right page discusses image reading techniques, including visual elements, context, and the viewer's role. The page number 25 is visible in the bottom right corner.

Opetusvideoita on esitysmateriaalissa Särmän tietokirjan seuraavissa luvuissa:

1. Lukiolaisen lukutaito
3. Konteksti ja intertekstuaalisuus
5. Moniäänisyys
7. Videon lukeminen

8. Miten tekstiä analysoidaan?
9. Argumentaatio
10. Retoriset keinot
12. Kertomuksellisuus
13. Miten analysoidaan argumentoivia tekstejä?
14. Lähdekritiikki ja tiedonhaku
20. Ideointi ja päänäkökulman valinta
21. Tekstin rakenne
23. Miten kirjoittamisprosessi etenee vaiheittain?
25. Omaäänisyyden vahvistaminen
27. Aineistojen käyttötavat
28. Sidosteisuus
36. Miten analysoidaan proosaa?
40. Miten analysoidaan lyriikkaa?
42. Elokuvat ja sarjat
43. Miten analysoidaan draamaa?
46. Miten analysoidaan tietokirjallisuutta?
59. Miten analysoidaan kirjallisuutta kontekstissään?
66. Miten analysoidaan ryhmäviestintää?
69. Kohdentaminen
70. Havainnollistaminen
73. Miten analysoidaan esiintymistä?
80. Miten analysoidaan kieltä?

Särmän opetusvideoita voi katsoa paitsi Särmän tietokirjan esitysmateriaalista (*Särmä (LOPS 2021) esitysmateriaali*) myös Särmän digikirjasta. Lisäksi niitä voi katsoa Otso-mobiilisovelluksella.